

Ю. Р. Жарчинська

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник:

канд. пед. наук, доцент В. О. Папіжук

ПРАКТИЧНІ ЗАСОБИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ПРИ ВИВЧЕННІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

В період стрімкого розвитку суспільства та появи інноваційних технологій оволодіння іноземними мовами набуває дедалі більшого значення. Сучасна Україна знаходиться на шляху до новітніх реформ, зокрема і в системі освіти, обравши шлях європейської та світової інтеграції. Згідно з Рекомендаціями Ради Європи щодо мовної політики — вона має на меті розвиток європейської культури та мовної спадщини, стимулювання європейців до вивчення мов, розширення повсякденних і ділових контактів різного рівня. Зрозуміло, удосконалення вивчення іноземних мов належить до цілей, що їх потрібно досягнути задля виконання цього завдання. Таким чином, метою мовної освіти у глобальному масштабі стає розвиток багатомовної та полікультурної особистості, у тому числі через формування її комунікативної компетентності, що проявляється у здатності та готовності здійснювати спілкування засобами іноземної мови на міжкультурному рівні в широкому культурологічному аспекті [6].

Метою статті є показати яким чином можна розвивати комунікативну компетентність за допомогою таких методів навчання як дидактичні ігри, інтерактивні методи та інформаційні технології навчання.

Дослідженням комунікативної компетентності займалися фахівці різних спеціальностей, як наприклад Т. Бутенко, І. Данченко, Н. Завіниченко, О. Касаткіна, І. Козубовська, О. Краєвська, С. Макаренко, В. Назаренко, М. Тимофієва, А. Хом'як, В. Черевко та ін.. В тому числі і українські автори С. Абрамович, Л. Варзацька, М. Вашуленко, С. Дорошенко та ін. Комунікативну компетентність з позицій лінгвістики, педагогіки, психології, соціології, теорії комунікації, культурології досліджували і зарубіжні вчені L. Bachman, M. Canale, N. Chomsky, K. Foss, O. Argie, J. Koester, D. O'Hair, A. Palmer, G. Rickheit, H. Widdowson, C. Sabee та ін.

На сьогоднішній день не існує одностайного підходу для визначення поняття комунікативної компетентності. Проаналізувавши значну кількість наукових джерел, можемо говорити про те, що на сучасному етапі бракує напрацювань, пов'язаних з формуванням комунікативної компетентності, на основі як світового, так і вітчизняного досвіду.

Теоретичне доведення феномену компетентності вчені пов'язують з ім'ям відомого американського лінгвіста Ноама Хомського, який у 60-ті роки ХХ століття визначив поняття “компетенції” та “компетентності” стосовно теорії мови. Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI)) характеризує поняття компетентність як здатність кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання та роботу. Зазначається, що компетентність складається з набору знань, навичок та відношень, що дозволяють особистості діяти та виконувати функції, спрямовані на досягнення визначених стандартів у професійній галузі або певній діяльності [2].

Зважаючи на те, що одним з основних завдань сучасної школи є активізація пізнавальної діяльності учнів, яка забезпечується продуктивними методами і технологіями навчання, в нашій роботі ми висунули гіпотезу, що найкращим чином комунікативну компетентність розвивають дидактичні ігри, інтерактивні та інноваційні методи навчання.

Гра — це один з найдавніших, але і досі актуальних дидактичних методів, що використовується в різних системах навчання, їй відводиться особливе місце. Задовольняючи потребу дитини гратися, перевтілюватися, рухатись, учитель створює умови для вивчення іноземної мови. Така форма навчання не є виснажливою для нервової системи чи організму дитини, а реалізується в основному за рахунок мимовільних процесів сприйняття і пам'яті [3].

Розглянемо приклад дидактичної гри та яким чином вона розвиває комунікативну компетентність:

Назва гри: *Achat d'un billet*

Це приклад гри на розвиток лексичної компетенції. Метою такої гри є розвиток уміння вести бесіду з теми “Voyage”. За кількісним складом це парна гра, відносно до способу підготовки — імпровізована, за ступенем керівництва — керована та за тривалістю проведення — разова гра.

Хід гри: Учитель виконує роль касира. Учні діляться на дві групи та вибирають маршрут. Потім представник кожної групи підходить до каси і купує квитки для всієї групи. Перемагає той, хто зможе більш чітко й лаконічно порозумітися з касиром і купити квитки [1].

Наприклад:

Prof: *Bonjour! Puis-je vous aider?*

Élève: *Bonjour! Oui. Mes amis et moi, nous voulons aller à Paris. Je dois acheter 10 billets. Combien ça coûte?*

Prof: *Ça coûte 150 euros.*

Élève: *Je suis satisfait. A quelle heure pouvons-nous aller demain?*

Prof: *A 8 heures du matin.*

Élève: *C'est excellent. S'il vous plaît, prenez de l'argent.*

Prof: *Merci. Prenez vos billets. Bon voyage.*

Élève: *Merci.*

Окрім того, що такий метод навчання є цікавим для учнів, оскільки це відступ від традиційних методів, він ще й досить ефективний, тому що

сприяє розвитку навичок діалогічного мовлення та лексичної компетенції. Так учні використовують іноземну мову як засіб спілкування у різноманітних сферах життя, що і є основною метою навчання іноземної мови в середній школі.

Іншим прикладом практичних засобів, які, на наш погляд, якнайкраще розвивають комунікативну компетенцію учнів, є інтерактивні методи навчання.

Інтерактивне навчання — це форма організації пізнавальної діяльності, що має за мету створення комфортних умов навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається в умовах постійної, активної взаємодії всіх учнів; учитель і учень є рівноправними суб'єктами навчання [4].

Розглянемо один із інтерактивних методів навчання — технологія “Два-чотири-всі разом”. Така технологія є ефективною для розвитку навичок спілкування в групі, умінь переконувати та вести дискусію.

Спочатку вчитель ставить учням питання для обговорення і дає їм 1-2 хвилини на обміркування можливих відповідей та рішень.

Питання можуть бути абсолютно різними, наприклад:

- *Comment apprendre le français en utilisant les sites sociaux?* (tout sujet lié à la langue et à la communication)

- *Est-ce important d'avoir un passe-temps?* (la discussion de la question est adaptée au sujet "Temps libre et loisirs")

- *Quels sont les avantages / inconvénients de prendre des risques?* (par exemple le sujet "sport extrême").

Далі учні об'єднуються в пари та обговорюють свої рішення. Згодом пари об'єднуються в четвірки і знову ж таки, приймають спільне рішення стосовно заданої проблеми. Залежно від кількості учнів четвірки можна об'єднувати в більші групи або ж перейти до колективного обговорення питання [4].

Застосовуючи такі завдання, можна досягнути високої пізнавальної активності учнів, розвивати комунікативну компетентність, утверджувати активну життєву позицію через вміння доводити свою думку, та загалом виховувати інтелектуально розвинену особистість.

Третьою групою методів, які зарекомендували себе, як ті, що найкраще розвивають комунікативну компетентність є інформаційні технології навчання. Мова йде не лише про технічні засоби, але і новітні форми і методи навчання, новий підхід до процесу навчання. Зокрема Інтернет-ресурси, що допомагають реалізувати особово-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей дітей, їх рівня знань [5].

Існує безліч способів використання Інтернет-ресурсів на уроці та в процесі підготовки до уроку французької мови. Наприклад:

- використовувати їх для перегляду фільмів, прослуховування музики, чи читання творів мовою оригіналу;

- тренувати лексичну, граматичну та фонетичну компетенцію, виконуючи різні види вправ;
- шукати певну інформацію в рамках підготовки до дискусії, проекту, та і уроку загалом;
- проходити онлайн-тестування рівня володіння мовою;
- заохочувати учнів вести блоги, спілкуватись в чаті, робити пости чи коментарі в соціальних мережах французькою мовою тощо.

Можливості використання Інтернет-ресурсів вагомі. Глобальна мережа Інтернет створює умови для отримання будь-якої інформації, необхідної учням і вчителям, що знаходиться в будь-якій точці земної кулі. Таким чином, за допомогою Інтернету можна вирішувати цілий ряд дидактичних завдань на уроках французької мови, включаючи розвиток комунікативної компетентності [5].

Аналіз теорії і практики новітніх методів навчання показав, що вони є цікавими, не спричиняють психологічного чи фізичного навантаження, мотивують учнів до вивчення мови, заохочують до спілкування в групі, сприяють формуванню власної точки зору та розвивають комунікативну компетентність. Отже, використання дидактичних ігор, інтерактивних методів на інформаційних технологій навчання є саме тими засобами, що будуть сприяти розвитку індивідуальності учня та вихованню інтелектуально розвиненої особистості, з європейським рівнем знань.

Список використаної літератури:

1. Гавінська Т. М. Ігри на уроках англійської мови як засіб формування комунікативної компетенції школярів. Методичний посібник / Уклала Т. М. Гавінська. Слобідко-Охримовецький НВК. 2015 р. - 67 с.
2. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. - К. : "К.Е.С.", 2004. - 112 с.
3. О. Чернякова Вивчення англійської мови через гру / О. Чернякова // Початкова школа. – 2002. – №4. – С. 22.
4. Ю. В. Спірідович Інтерактивне навчання [<http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/interaktivne-navchannya.html>]
5. Т. В. Яковлева Використання інноваційних технологій при вивченні англійської мови [https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/21519/]
6. К. Шутова Як вивчати дві іноземні мови в школі [<http://osvita.ua/school/method/36429/>]